

@fosselat

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع

قرآن و فلسفه احکام در خطبه فدکیه زهرا (ع)

[تدبیر در خطبه فاطمه (س) بوسیله آیات قرآن و نهج البلاغه]

تهیه شده توسط حجت الاسلام علی رجبی

@fosselat

- ۱- وظیفه بندگان در برابر خداوند [خطاب به حاضران در مسجد النبی (ص)]
- ۲- قرآن ، بهترین و سیله [عهد الهی و یادگار پیامبر (ص)]
- ۳- ویژگی های قرآن [۱۸ مورد]
- ۴- فلسفه احکام

وظیفه بندگان در برابر خداوند [خطاب به حاضران در مسجد النبی (ص)]

@fosselat

آنگاه حضرت فاطمه علیها السلام رو اهل مجلس کرده و فرمود:

ثم التفت الى اهل المجلس و قالت:

شما ای بندگان خدا

أَنْتُمْ عِبَادَ اللَّهِ

پرچمداران امر و نهی او،

۱- نَصَبُ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ

و حاملان دین و وحی او

۲- وَ حَمَلَةُ دِينِهِ وَ وَحْيِهِ

و امینهای خدا بر یکدیگر

۳- وَ أَمْنَاءُ اللَّهِ عَلَى أَنْفُسِكُمْ

و مبلغان او بسوی امت‌هایید

۴- وَ بُلْغَاؤُهُ إِلَى الْأُمَّمِ

و زَعِيمٌ حَقٌّ لَهُ فَيْكُمْ

زامدار حق در میان شما بوده،

وَ عَهْدٍ قَدَمَهُ إِلَيْكُمْ

و پیمانی است که از پیشاپیش بسوی تو فرستاده،

وَبَقِيَةٍ اسْتَخْلَفَهَا عَلَيْكُمْ

و باقیمانده‌ای است که برای شما باقی گذارده است:

كِتَابُ اللَّهِ النَّاطِقُ وَ الْقُرْآنُ الصَّادِقُ،

آن کتاب گویای الهی و قرآن راستگو

وَ النُّورُ السَّاطِعُ وَ الضِّيَاءُ اللَّامِعُ،

و نور فروزان و شعاع درخشان است،

بَيِّنَةٌ بَصَائِرُهُ، مُنْكَشِفَةٌ سَرَائِرُهُ،

که بیان و حجت‌های آن روشن، اسرار باطنی آن آشکار،

مُنْجَلِيَةٌ ظَوَاهِرُهُ، مُغْتَبِطَةٌ بِهٖ أَشْيَاعُهُ

ظواهر آن جلوه گر می‌باشد، پیروان آن مورد غبطه جهانیان بوده،

قَائِدًا إِلَى الرِّضْوَانِ اِتِّبَاعُهُ، مُؤَدِّيًا إِلَى النِّجَاتِ اسْتِمَاعُهُ،

و تبعیت از او خشنودی الهی را باعث می‌گردد، و شنیدن آن راه نجات است.

بِهِ تُنَالُ حُجُجُ اللَّهِ الْمُنَوَّرَةُ، وَ عَزَائِمُهُ الْمُفَسَّرَةُ، وَ مَحَارِمُهُ الْمُحَدَّرَةُ، وَ بَيِّنَاتُهُ الْجَالِيَّةُ،

بوسیله آن میتوان به حجت‌های نورانی الهی، و واجباتی که تفسیر شده، و محرّماتی که از ارتکاب آن منع گردیده، و نیز به گواهی‌های جلوه‌گرش

وَ بَرَاهِينُهُ الْكَافِيَّةُ، وَ فِضَائِلُهُ الْمُنْدُوبَةُ، وَ رُخْصَةُ الْمَوْهُوبَةُ، وَ شَرَائِعُهُ الْمَكْتُوبَةُ.

و برهان‌های کافی‌اش و فضائل پسندیده‌اش، و رخصت‌های بخشیده شده‌اش و قوانین واجبش دست یافت.

@fosselat

قرآن و فلسفه احکام در خطبه فدکیه زهرا (ع)

فلسفه احکام

۴

- 1- شرک زدا بودن ایمان
 - 2- نماز وسیله پاکی از کبر
 - 3- زکات وسیله تزکیه
 - 4- روزه موجب تثبیت اخلاص
 - 5- حج برای استواری دین
 - 6- عدالت موجب برابری قلب ها
 - 7- اطاعت از امامت انگیزه وحدت جامعه
 - 8- جهاد مایه عزت اسلام
 - 9- صبر موجب اجر و پاداش
 - 10- تشریح امر به معروف برای مصلحت عمومی
 - 11- احسان به والدین سپر خشم خدا
 - 12- صله رحم باعث تکثیر نسل
 - 13- قصاص برای جلوگیری از خون ریزی
 - 14- وفای به نذر زمینه مغفرت الهی
 - 15- پر دادن پیمانها برای جلوگیری از کم فروشی
 - 16- حرمت خمر برای جلوگیری از پلیدی
 - 17- اجتناب از قذف مانع لعن الهی
 - 18- ترک دزدی موجب عزت نفس
 - 19- اخلاص برای خدا علت حرمت شرک
- => نتیجه گیری از بیان فلسفه احکام

فَجَعَلَ اللَّهُ الْإِيمَانَ = تَطْهِيراً لَكُمْ مِنَ الشَّرْكِ

سپس افزود خدا ایمان را سبب تطهیر از شرک قرار داد .

فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشَّرْكِ ... (نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

- هرفردی فقط یک قلب دارد

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ... (سوره احزاب آیه ۴)

- تعریف ایمان

وَسُئِلَ عَنِ الْإِيمَانِ،

مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ،

وَإِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ،

وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ.

→ الْإِيمَانُ

(نهج البلاغه حکمت ۲۲۷)

وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهَا لَكُمْ عَنِ الْكِبَرِ،

و خداوند نماز را وسیله پاکی از کبر و غرور قرار داده است

وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهَا عَنِ الْكِبَرِ (نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

- خشوع مومنان در نماز

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ {1} الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ {2} وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ {9} (مومنون ۱ و ۲ و ۹)

- سرپیچی ابلیس و تکبر او

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (بقره ۳۴)

- خاشعین از نماز کمک می گیرند

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ {45} (بقره ۴۵)

@fosselat

وَالزَّكَاةَ تَزْكِيَةً لِلنَّفْسِ وَ نِمَاءً فِي الرِّزْقِ

و افزایش روزی

و زکات را برای تزکیه نفس

وَالزَّكَاةَ تَسْبِيحًا لِلرِّزْقِ

(نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

- انفاق مال ، صفات متقین

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى {17} الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى {18} (سوره لیل ۱۷ و ۱۸)

- زکات ، کفاره گناهان

...لَيْنَ أَقْمَتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ... (سوره مائده ۱۲)

- تطهیر نفس و پالایش روح از آلودگی

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (سوره توبه ۱۰۳)

@fosselat

وَ الصَّيَامَ تَثْبِيْتًا لِلْاِخْلَاصِ

[خداوند] روزه را عامل تثبیت اخلاص [قرار داده است]

وَ الصَّيَامَ اَبْتِلَاءً لِاِخْلَاصِ الْخَلْقِ (نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

و روزه را برای این تشریح کرد که آزمایشی برای اخلاص بندگان باشد.

- روزه، راه رسیدن به تقوا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ

مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (سوره بقره آیه ۱۸۳)

- از آثار روزه، بهره مندی از خیر

.... وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره بقره آیه ۱۸۴)

وَالْحَجَّ تَشْيِيداً لِلدِّينِ

حج را وسیله تقویت آیین اسلام

(نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

وَالْحَجَّ تَقْرِبَةً لِلدِّينِ

و حج را برای تقویت دین قرار داد

- کعبه محل گرد همایی و جایگاه امنیت

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْناً... (سوره بقره آیه ۱۲۵)

- حرمت باز داشتن مردم، از حج خانه خدا

إِنَّ الدِّينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ (سوره حج ۲۵)

- تقوا، نتیجه تعظیم شعار الهی (حج)

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ (سوره حج ۳۲)

وَالْعَدْلَ تَنْسِيقًا لِلْقُلُوبِ

و عدالت را مایه هماهنگی دل ها [خداوند قرار داد]

- زندگی رهبران عادل ، در سطح مردم ضعیف

... إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَرَضَ عَلَيَّ أَيْمَةَ الْعَدْلِ أَنْ يُقَدِّرُوا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ، كَيْلًا يَتَّبِعُ بِالْفَقِيرِ فَقْرَهُ! (نهج البلاغه خطبه ۲۰۹)

- فرمان الهی به عدالت

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ... يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (سوره نحل ۹۰)

- خداوند دوستدار عدالت پیشگان

... وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ (سوره مائده ۴۲)

- عدالت از اهداف مهم انبیاء

ذَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ...

(سوره حدید ۲۵)

وَ طَاعَتَنَا نِظَامًا لِلْمِلَّةِ وَ إِمَامَتَنَا أَمَانًا لِلْفُرْقَةِ

اطاعت، ما را باعث نظام ملت اسلام و امامت، ما را امان از تفرقه و پراکندگی

وَ الْإِمَامَةَ نِظَامًا لِلْأُمَّةِ، وَالطَّاعَةَ تَعْظِيمًا لِلْإِمَامَةِ (نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

و امامت را برای نظم و نظام امت قرار داد و فرمانبرداری (از امام) را برای تعظیم مقام امامت قرار داد

- حل اختلاف بوسیله قرآن

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

(سوره نحل آیه ۶۴)

- پیامبر اکرم مبین و مفسر قرآن

... وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

(سوره نحل آیه ۴۴)

- امامان معصوم (ع) مفسر حقیقی قرآن پس از پیامبر (ص)

صغری: رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً (سوره بینه آیه ۲)

کبری: إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ {۷۷} لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ {۷۹} (سوره واقعه آیات ۷۷ و ۷۹)

نتیجه: ... إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا (سوره احزاب آیه ۳۳)

جهاد

وَالْجِهَادَ عِزًّا لِلْإِسْلَامِ

و جهاد را برای عزت اسلام

- جهاد دری از درهای بهشت

فَإِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصِهِ أَوْلِيَائِهِ، وَ هُوَ لِبَاسُ التَّقْوَى وَ دِرْعُ اللَّهِ الْحَصِينَةُ، وَ جَنَّتُهُ الْوَثِيقَةُ، فَمَنْ تَرَكَهُ رَغْبَةً عَنْهُ أَلْبَسَهُ اللَّهُ ثَوْبَ الذُّلِّ

(خطبه ۲۷ نهج البلاغه)

و روزه را برای این تشریح کرد که آزمایشی برای اخلاص بندگان باشد.

- جهاد با کفار و منافقین

(سوره تحریم ۹)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَاَنْتَ الْمَصِيرُ

- محبوبیت مجاهدین نزد خداوند

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفَا كَانَتْهُمْ بُنْيَانٌ مَرْضُوصٌ (صف ۴)

وَ الصَّبْرَ مَعُونَةً عَلَى اسْتِجَابِ الْأَجْرِ

و صبر را برای کمک در به دست آوردن پاداش قرار داد.

- نتیجه شکیبایی، پیروزی

لَا يَعْدَمُ الصَّبْرُ الظَّفَرَ وَإِنْ طَالَ بِهِ الزَّمَانُ (نهج البلاغه حکمت ۱۵۳)

شخص صبور (و با استقامت) پیروزی را از دست نخواهد داد هرچند زمانی طولانی بگذرد.

- نتیجه شکیبایی نکردن

وَالصَّيَامَ آتِبَاءً لِإِخْلَاصِ الْخُلُقِ (نهج البلاغه حکمت ۱۸۹)

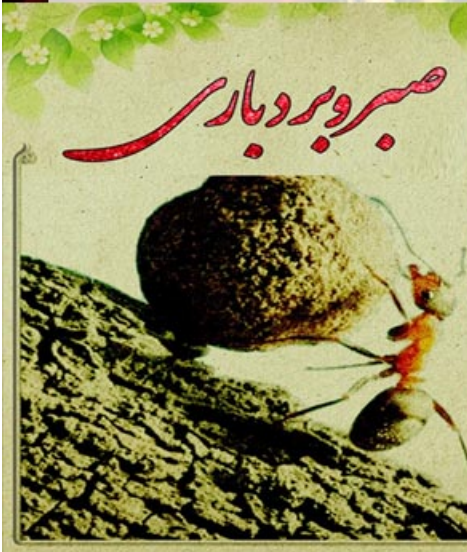
کسی که صبر و شکیبایی او را نجات ندهد بی تابی او را از پای در می آورد

- شکیبایی موجب پاداش دنیوی

.... إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (سوره یوسف ۹۰)

- همراهی خداوند با صابران

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (سوره بقره ۱۵۳)

صبر و بردباری

۱۰ تشریح امر به معروف برای مصلحت عمومی

وَ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلِحَةٌ لِلْعَامَّةِ

و امر به معروف را برای مصلحت جامعه

وَ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلِحَةٌ لِلْعَوَامِّ، وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ رَدْعًا لِلْسُّفَهَاءِ

(نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

و امر به معروف را برای اصلاح توده مردم، و نهی از منکر را برای باز داشتن بی خردان

- رستگاری جامعه انسانی

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (سوره آل عمران ۱۰۴)

- بهترین جامعه

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ... (سوره آل عمران ۱۱۰)

وَبِرِّ الْوَالِدِينَ وَقَايَةَ مِنَ السُّخْطِ

و نیکی به پدر و مادر را برای رهایی از غضب الهی

- نیکی به والدین از صفات انبیاء (ع)

الف (یحیی (ع) : وَبِرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا (سوره مریم ۱۴)

ب (عیسی (ع) : وَبِرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا (سوره مریم ۳۲)

- کوتاه بودن عمر فرزند ناصالح

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتَنِي بِغَيْرِ نَفْسِي لَقَدْ جِئْتَنِي شَيْئًا نُكْرًا {74} قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا {75} وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا {80} فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاءً وَأَقْرَبَ رُحْمًا {81} (سوره كهف آیات ۷۴ و ۷۵ و ۸۰ و ۸۱)

وَ صِلَةَ الْأَرْحَامِ مَنْسَاءً فِي الْعُمْرِ وَ مَنْمَاءً لِلْعَدَدِ

و صله ارحام را برای طولانی شدن عمر و افزایش جمعیت [قرار داد]

وَ صِلَةَ الرَّحِمِ مَنْمَاءً لِلْعَدَدِ (نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

و صله رحم را برای افزایش نفوس قرار داد

- دور بودن رحمت الهی از قاطع رحم

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۗ
أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ (سوره رعد ۲۵)

- لزوم پزهیز از قطع رحم

...وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا (سوره نساء آیه ۱)

وَ الْقِصَاصِ حِقْنًا لِلدَّمَاءِ

و قصاص را وسیله حفظ خونها

نکته : امیر مومنان علی (ع) برای فلسفه قصاص عینا تعبیر بالا را گفته اند

وَ الْقِصَاصِ حِقْنًا لِلدَّمَاءِ

(نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

و قصاص را وسیله حفظ خونها

- فایده و فلسفه قصاص

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (سوره بقره ۱۷۹)

- قانون قصاص (مجازات قانونی)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ ۖ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبِعْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدِّ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

(سوره بقره ۱۷۸)

وَالْوَفَاءَ بِالنَّذْرِ تَعْرِيزًا لِلْمَغْفِرَةِ

وفای به نذر را برای در معرض مغفرت الهی قرار گرفتن

- نذر پیمان میان انسان و خداوند

...وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا... (سوره بقره ۱۷۷)

... أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا (سوره اسراء ۳۴)

...وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ... (سوره بقره ۴۰)

- آگاهی خداوند از نذرها

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ... (سوره بقره ۲۷۰)

- از صفات ابرار وفا به نذر

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا {۷} وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا {۸} (سوره دهر ۷ و ۸)

و تَوْفِيَةَ الْمَكَائِلِ وَالْمَوَازِينِ تَغْيِيرًا لِلْبَخْسِ.

و دقت در کیل و وزن را برای رفع کمفروشی مقرر فرمود.

- رعایت عدالت در امور اقتصادی [مال حلال بهتر است]

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۗ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ {۸۵} بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ... {۸۶} (سوره هود ۸۵ و ۸۶)

- اهمیت حق الناس

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

(سوره بقره ۲۷۰)

- توبیخ و سرزنش کم فروشان و علت تقلب در معاملات

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ {۱} الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ {۲} وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ {۳}
أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ {۴} لِيَوْمٍ عَظِيمٍ {۵} (سوره مطففين ۱ الی ۵)

وَالنَّهْيُ عَنِ شُرْبِ الْخَمْرِ تَنْزِيهَاً عَنِ الرَّجْسِ

و نهی از شرابخواری را برای پاکیزگی از زشتی

- دلیل حرمت شراب ، سلامت عقل

وَتَرَكَ شُرْبَ الْخَمْرِ تَخْصِينًا لِلْعَقْلِ

(نهج البلاغه حکمت ۲۵۲)

و ترك شرب خمر را برای حفظ و سلامت عقل

- گناهی در ردیف شرک

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ {90}

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ (سوره مائده ۹۰ و ۹۱)

- در حال مستی به نماز نزدیک نشوید

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ (سوره نساء ۴۳)

وَاجْتِنَابَ الْقَذْفِ حِجَابًا عَنِ اللَّعْنَةِ

و حرمت نسبت ناروا دادن را برای عدم دوری از رحمت الهی

- عاقبت سوء برای تهمت زننده

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (سوره نور ۲۳)

- نگرانی شدید مریم (ع) و تقاضای مرگ از خدا

فَاجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا
وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا (سوره مریم ۲۳)

وَتَرَكَ السَّرِقَةَ اِجَابًا لِلْعِصْمَةِ

و ترک دزدی را برای پاکدامنی قرار داد

وَمُجَانَبَةُ السَّرِقَةِ اِجَابًا لِلْعِفَّةِ

و دوری از سرقت را برای حفظ عفت (و پرهیز از آلودگی به اموال مردم)

- وجوب بریدن دست دزد

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا اَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (سوره مائده ۳۸)

مرتبه اول : قطع کامل 4 انگشت دست راست

مرتبه دوم : قطع پا تا بر آمدگی روی پا

مرتبه سوم : حبس ابد

مرتبه چهارم : قتل

حد سرقت

وَ حَرَّمَ اللَّهُ الشِّرْكَ إِخْلَاصًا لَهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ

و شرک را حرام کرد تا در یگانه پرستی خالص شوند.

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ
إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

(سوره لقمان ۱۳)

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ
فَلَا تُطِعْهُمَا ۗ وَصَاحِبِهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا... (سوره لقمان ۱۵)

نتیجه گیری از بیان فلسفه احکام [نتیجه ۱۹ مورد]

- تقوا رمز عاقبت به خیری [رعایت تقوا در انجام احکام الهی]

فَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (آل عمران ۱۰۲)

اکنون که چنین است تقوای الهی پیشه کنید، و آنچنان که شایسته مقام اوست، از مخالفت فرمانش بپرهیزید و تلاش کنید که مسلمان از دنیا بروید.

وَ أَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا أَمَرَكُمْ بِهِ وَ نَهَاكُمْ عَنْهُ

خدا را در آنچه بدان امر کرده و از آن بازداشته اطاعت نمائید

فَانَّهُ "إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ" ... (فاطر ۲۸)

وراه علم را پیش گیرید - چراکه: از میان بندگان خدا، تنها عالمان از او می ترسند

- تبعیض در ایمان به دستورات الهی عین کفر است

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا {150} أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا {151} (نساء ۱۵۰ و ۱۵۱)

* فلسفه بخش مهمی از احکام اسلامی { ۲۰ مورد } (حکمت ۲۵۲ نهج البلاغه)

فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشُّرْكِ، وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهاً عَنِ الْكِبْرِ، وَالزَّكَاةَ تَسْبِيحاً لِلرِّزْقِ، وَالصِّيَامَ آتِبَاءً لِإِخْلَاصِ الْخَلْقِ، وَالْحَجَّ تَقَرُّبَةً لِلدِّينِ، وَالْجِهَادَ عِزًّا لِلْإِسْلَامِ، وَالْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلَحَةً لِلْعَوَامِّ، وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ رَدْعاً لِلسُّفَهَاءِ، وَصِلَةَ الرَّحِمِ مَنْمَاءً لِلْعَدَدِ، وَالْقِصَاصَ حَقْنًا لِلدَّمَاءِ، وَإِقَامَةَ الْحُدُودِ إِعْظَاماً لِلْمَحَارِمِ، وَتَرْكَ شَرْبِ الْخَمْرِ تَحْصِيناً لِلْعَقْلِ، وَمُجَانَبَةَ السَّرِقَةِ إِجَاباً لِلْعِفَّةِ، وَتَرْكَ الزَّوْنِيِّ تَحْصِيناً لِلنَّسَبِ، وَتَرْكَ اللَّوَاطِ تَكْثِيراً لِلنَّسْلِ، وَالشَّهَادَاتِ اسْتِظْهَاراً عَلَى الْمَجَاحِدَاتِ، وَتَرْكَ الْكُذِبِ تَشْرِيفاً لِلصُّدُقِ، وَالسَّلَامَ أَمَاناً مِنَ الْمَخَافِ، وَالْأَمَانَةَ نِظَاماً لِلأُمَّةِ، وَالطَّاعَةَ تَعْظِيماً لِلْأَمَامَةِ.

خدا ایمان را برای تطهیر دل از شرک، واجب کرده است، و نماز را برای پاک شدن از کبر و غرور، و زکات را سبب روزی قرار داده است، و روزه را به عنوان آزمایشی برای اخلاص بندگان، و حج را برای تقویت دین، و جهاد را برای عزت و سربلندی اسلام (ومسلمانان)، و امر به معروف را برای اصلاح توده مردم، و نهی از منکر را برای باز داشتن بی خردان، و صله رحم را برای افزایش نفوس، و قصاص را برای حفظ خون‌ها (جان‌ها)، و اقامه حدود را برای بزرگ شمردن محرمات الهی، و ترک شرب خمر را برای حفظ و سلامت عقل، و دوری از سرقه را برای حفظ عفت (و پرهیز از آلودگی به اموال مردم)، و ترک زنا را برای حفظ نسب‌ها، و ترک لواط (و همجنس‌گرایی) را برای افزایش نسل، و شهادت و گواهی را برای اظهار حق در برابر انکارها، و ترک دروغ را برای احترام و بزرگداشت صدق و راستی، و سلام را امان در برابر ترس‌ها، و امامت را برای نظم و نظام امت، و اطاعت و فرمانبرداری (از امام مسلمانان) را برای تعظیم و تحکیم مقام امامت قرار داده است.